

РЕЦЕНЗИЯ
за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
“Доктор „ на тема:

„УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА В ЕЛЕКТРОННА
СРЕДА”

Област на висше образование: Педагогически науки
Професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието

Автор на труда: Радостина Василева Спасова
Автор на рецензията: проф. дпн Ваня Спасова Георгиева

1. Основни данни за докторанта

Радостина Спасова има висше педагогическо образование в областта на педагогиката, предучилищната педагогика, специалната педагогика. Работила е като учител, възпитател и логопед в предучилищно заведение преди да стане директор. Като директор на детска градина от 2016 година насам е натрупала опит в областта на управление на комисии и междуинституционалните връзки, проектна дейност, консултиране, индивидуална и групова работа с деца и родители, екипни взаимодействия, иновационни методи за подобряване на качеството на управленските процеси .

Радостина Спасова е зачислена като докторант във Факултета по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Положила е успешно изпитите по индивидуалния си план и представила публично основни идеи от дисертацията на научни форуми и сборници с материали в страната. Предварителната вътрешна защита на дисертационния труд е проведена в катедра Управление на образованието и специална педагогика, на която дисертационният труд е оценен положително и е насочен за защита пред научно жури. Нямам информация за допуснати нарушения при реализирането на докторантурата.

2. Обща характеристика на оценката ми за дисертационното изследване

Становището ми е изградено на основата на представеният от докторант Радостина Спасова комплект материали за рецензиране: дисертационен труд в

рамките на 176 страници, включващи основен текст от 158 страници, описание на използвани 120 източници (от тях 15 на английски); автореферат на български - съответно 52 страници и копия на 10 научни публикации по темата на дисертацията.

Трудът е авторски по своя характер. Темата на дисертацията напълно съответства на съдържанието на представения труд и на направлението 1.1. Теория и управление на образованието. Нямам отделни индикации за плагиатство на идеи и чужди изследвания по темата. Трудът е актуален по своя характер и има практическо значение за усъвършенстване на качеството на управление на предучилищни заведения в нашата образователна система.

Внимателния прочит на предоставените материали от труда на докторант Радостина Спасова очертава мнението ми, че е налице:

- Добро познаване на редица документи , свързани с прилагането на информационните технологии в образователните институции и най вече възможностите за приложение в предучилищния сектор
- Логично декомпозиране на цялостното изследване в 3 основни части, които са взаимно свързани и допълващи се една след друга ;
- Добро онагледяване на процеса и резултатите от емпиричното изследване в езикова и графична форма;
- Добро публично представяне на отделни части от дисертационния труд на научни конференции у нас;
- Спазване на общоприети правила за цитиране и препратки.
- Използване на точен и ясен език за изразяване на мисълта

3. Становище по отделните части на дисертационния труд

Концепцията на изследването (предмет, цели, задачи, хипотези, етапи, както и методи за постигане на целта) са развити умело в увода на дисертацията. Уводът наистина съдържа добро обяснение на избора и актуалността на изследването и очертание на проблемите, който докторантът ще реши. Основателно е защитена оригиналността на темата, защото наистина изследването на дигитализацията на управлението в образованието е

съсредоточено главно в училищата, а предучилищното управление изисква по различни походи като създаване на специфични виртуални среди и структури например.

Първата и втората глава демонстрира старанието на докторантката да намира, изучава, тематично сортира и анализира специализирана литература от избраната от нея област на изследване, т.е. управлението на образователната институция в електронна среда, а не управлението на образователната среда като цяло и образователния процес по принцип.

Въпреки това не липсва изкушение докторантката да маркира върху десетки страници като в учебник редица абзаци за общи проблеми на управлението. Например, що е управление и що е ръководство и има ли разлика във функциите им, какви видове стилове на управление има според различни автори, за какви модели на образователен мениджмънт пишат всеизвестни автори и т.н.. Тези страници (около 30 на брой) показват нивото на общата организационна култура на докторантката, но можело да бъдат спестени и на тяхно място да следва потапяне на читателя на дисертационния труд направо върху основните използвани понятия както и върху всичко засегнато от докторант Радостина Спасова, най вече във втора глава. Освен това на отделни места в дисертацията (например в точка 1.4. Основни изследователски понятия) се допуска описание на категорията управление най вече като управление на учебния процес, а не като управление на цялостната организация или институция.

Възможностите на докторантката за теоретичен анализ върху избраната проблематика се доказват във втора глава. Там съдържанието изцяло е съсредоточено върху предмета на анализ в дисертацията. Разгледани са перспективите и нагласите за управление в дигитална среда и на тази основа логично са определени тенденциите за развитие на това управление. Ако в тази част от дисертацията присъстваше хубавият анализ, за мястото на STEAM в предучилищния сектор, който докторант Радостина Спасова прави в една от своите публикации разработката би спечелила още повече.

Трета глава изцяло е свързана с емпиричната част на дисертационния труд. Основната цел на емпиричното изследване е да се проверят нагласите за приложимостта на създадения от докторантката теоретичен модел за управление на детската градина в електронна среда от директори, учители и родители. Събраният емпиричен материал от анкетирането на отделните групи в извадката позволява да се докажат формулираните хипотези, да се оцени настоящата степен на интеграция на дигитални технологии в управленската практика и да се очертаят тенденции за подобрене.

4. Основни приноси в научната и научно-приложната дейност на докторантката

Докторант Радостина Спасова описва приносите от своята дисертация в три групи като разграничава : научно-теоретично равнище , методологично равнище и практико-приложно равнище. Приемам че описаните от нея приноси моменти като цяло са еквивалентни на съдържанието на дисертацията, но е по логично да се групират по друг начин. Така например „ *Разработване на концепции за дигитален мениджмънт, които да отразяват специфичните изисквания на предучилищното образование,*„ маркирано във втората група е идентично с това, което е описано в много от подточките на първа група . А останалите подточки от втора група приемам като значими приноси с практико - приложно значение, т.е. в маркираната от докторантката трета група.

Като съществен принос на дисертацията приемам разработения теоретичен модел за управление на детската градина в електронна среда, който систематизира основните компоненти и взаимоотношения, определящи ефективността на управлението в условията на дигитализация.

Внимание заслужават и разработените нови подходи за подобряване на взаимодействието между основните заинтересовани страни – педагогическия персонал, родителите и администрацията при дигитализацията на комуникационните канали.

5. Преценка на публикациите и автореферата

Представеният автореферат отразява вярно най значимите съдържателни моменти от дисертационния труд.

Представени са 10 публикации, които са предимно теоретични изследвания, свързани с темата на дисертационния труд . Чрез тях се демонстрират уменията на Радостина Василева Спасова да развива ясно и логично своите мисли и идеи за управлението на предучилищните институции у нас. Но не само в заключението на дисертацията, а и в публикациите има и редица практически препоръки, които са полезни за широката практика.

6. Забележки, препоръки, въпроси

- Възможно е било втора глава да има по друго заглавие а не да повтаря заглавието на цялата дисертация.
- В дисертацията се казва, че концепцията за „ обучаваща се организация“ е ключов принцип, в който компетентностите на персонала са в хармония с динамиката на технологичния напредък (стр. 44). Във връзка с така казаното е било възможно петте основни принципа на обучаващата се организация да присъстват значително повече в изследователската програма на докторантката. Но тази забележка има по скоро значение за създаване на мотивация за нови анализи и изследвания след приключване на представения сега труд.

7. Заключение

Считам, че представеният дисертационен труд на тема *Управление на детската градина в електронна среда* има своята стойност на актуално, систематизирано изследване на един значим проблем и заслужава позитивна оценка като цяло.

На основата на тази положителна оценка препоръчвам на уважаемото жури да присъди на *Радостина Василева Спасова* образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование „Педагогически науки“ , професионално направление „Теория и управление на

образованието“.

Като член на журито аз ще гласувам положително.

20 август 2025 година

Благоевград

Изготвил рецензията:

проф. дпн Ваня Спасова Георгиева

Review
of the dissertation for the award of the educational and scientific degree “Doctor”
on the topic:

“Management of the Kindergarten in a Digital Environment”

Field of Higher Education: Pedagogical Sciences

Professional Field 1.1: Theory and Management of Education

Author of the dissertation: Radostina Vasileva Spasova

Author of the review: Prof. D.Sc. Vanya Spasova Georgieva

1. Main Information about the Doctoral Student

Radostina Spasova holds a higher pedagogical education in the fields of pedagogy, preschool pedagogy, and special pedagogy. She has worked as a teacher, educator, and speech therapist in a preschool institution before becoming a director.

Since 2016, as the director of a kindergarten, she has gained experience in managing committees and inter-institutional relations, project activities, consulting, individual and group work with children and parents, team collaboration, and innovative methods for improving the quality of management processes.

Radostina Spasova has been enrolled as a doctoral student at the Faculty of Pedagogy of SWU "Neofit Rilski." She has successfully passed the exams according to her individual plan and has publicly presented the main ideas of her dissertation at scientific forums and in collections of materials in the country. The preliminary internal defense of the dissertation was conducted in the Department of Education Management and Special Pedagogy, where the dissertation was positively evaluated and recommended for defense before a scientific jury. I have no information about any violations committed during the course of her doctoral studies.

2. General Overview of My Evaluation of the Dissertation Research

My opinion is based on the set of materials submitted for review by doctoral student Radostina Spasova: a dissertation of 176 pages, including a main text of 158 pages, a description of 120 sources used (15 of them in English), an abstract in

Bulgarian comprising 52 pages, and copies of 10 scientific publications related to the topic of the dissertation.

The work is original in nature. The dissertation topic fully corresponds to the content of the presented work and to the field 1.1 Theory and Management of Education. I have found no specific indications of plagiarism of ideas or other researchers' studies on the topic. The work is timely in nature and has practical significance for improving the quality of management in preschool institutions within our educational system.

A careful reading of the materials provided from the work of doctoral student Radostina Spasova leads me to the conclusion that there is:

- Good knowledge of a number of documents related to the implementation of information technologies in educational institutions, especially their applications in the preschool sector;
- Logical decomposition of the overall research into three main parts, which are interconnected and complementary to each other;
- Effective illustration of the process and results of the empirical research in both linguistic and graphical form;
- Good public presentation of parts of the dissertation at scientific conferences in the country;
- Adherence to generally accepted rules for citation and referencing;
- Use of precise and clear language to express ideas.

3. Opinion on the individual parts of the dissertation

The concept of the research (subject, objectives, tasks, hypotheses, stages, as well as methods for achieving the goal) is skillfully developed in the introduction of the dissertation. The introduction indeed contains a well-founded explanation for the choice and relevance of the study, as well as an outline of the problems the doctoral student intends to address. The originality of the topic is convincingly defended, as research on the digitalization of management in education is mainly focused on schools, while preschool management requires different approaches, such as creating specific virtual environments and structures.

The first and second chapters demonstrate the doctoral student's diligence in finding, studying, thematically sorting, and analyzing specialized literature from her chosen field of research — namely, the management of the educational institution in a digital environment, rather than the management of the educational environment as a whole and the educational process in general.

However, there are quite a few paragraphs where the doctoral student includes textbook-like knowledge on general management issues.. For example, what is management and what is leadership, is there a difference in their functions, what types of management styles exist according to different authors, what well-known authors write about competence or models of educational management, etc. These pages (around 30 in total) show the level of the PhD student's general organizational culture, but they could have been omitted, and instead the reader of the dissertation could have been immersed straight into the main concepts used as well as into everything addressed by PhD student Radostina Spasova, especially in the second chapter.

In addition, in some parts of the dissertation (for example, in section 1.4. *Key Research Concepts*), the concept of management is described primarily as the management of the educational process, rather than as the management of the entire organization or institution.

The PhD student's ability for theoretical analysis on the chosen topic is demonstrated in the second chapter. There, the content is entirely focused on the subject of analysis in the dissertation. The perspectives and attitudes toward management in a digital environment are examined, and on this basis, the trends for the development of such management are logically defined. If this part of the dissertation had included the excellent analysis of the role of STEAM in the preschool sector, which PhD student Radostina Spasova presents in one of her publications, the work would have gained even more value.

The third chapter is entirely dedicated to the empirical part of the dissertation. The main goal of the empirical research is to test the attitudes toward the applicability of the theoretical model for managing kindergartens in a digital environment, created by the PhD student, as perceived by directors, teachers, and parents. The empirical data collected through surveys of the various sample groups allows for the formulated

hypotheses to be tested, the current level of integration of digital technologies in management practices to be assessed, and trends for improvement to be identified.

4. Main Contributions to the Scientific and Applied Research Activity of the PhD Student

PhD student Radostina Spasova describes the contributions of her dissertation in three groups, distinguishing between: the scientific-theoretical level, the methodological level, and the practical-applied level. I accept that the contributions she describes are generally equivalent to the content of the dissertation, but it would be more logical to group them differently. For example, “*Developing concepts for digital management that reflect the specific requirements of preschool education,*” listed in the second group, is identical to what is described in many of the subpoints in the first group. The remaining subpoints of the second group, in my view, represent significant contributions with practical-applied value, i.e., they belong in the third group marked by the PhD student.

I consider the theoretical model for managing kindergartens in a digital environment—developed in the dissertation and systematizing the main components and relationships that determine management effectiveness in the context of digitalization—as a substantial contribution.

The newly developed approaches for improving interaction among the main stakeholders—teaching staff, parents, and the administration—through the digitalization of communication channels also deserve attention.

5. Evaluation of the Publications and the Abstract

The presented abstract accurately reflects the most significant content aspects of the dissertation.

Ten publications are presented, which are mainly theoretical studies related to the topic of the dissertation. Through them, Radostina Vasileva Spasova demonstrates her ability to develop her thoughts and ideas about the management of preschool institutions in Bulgaria clearly and logically. Moreover, not only in the conclusion of

the dissertation but also in the publications, there are numerous practical recommendations that are useful for broader practice.

6. Remarks, Recommendations, Questions

- It would have been possible for the second chapter to have a different title instead of repeating the title of the entire dissertation.
- In the dissertation, it is stated that the concept of the "learning organization" is a key principle in which the competencies of the staff are in harmony with the dynamics of technological progress (p. 44). In connection with this statement, it would have been appropriate for the five main principles of the learning organization to be reflected to a much greater extent in the PhD student's research program. However, this remark is more relevant for creating motivation for new analyses and research after the completion of the current work.

7. Conclusion

I believe that the presented dissertation on the topic *Management of the Kindergarten in a Digital Environment* is a relevant, systematic study of a significant issue and deserves a positive overall evaluation.

Based on this positive assessment, I recommend to the esteemed jury that ***Radostina Vasileva Spasova* be awarded the educational and scientific degree “Doctor” in the field of higher education “Pedagogical Sciences,” professional field “Theory and Management of Education.”**

As a member of the jury, I will vote in favor.

August 20, 2025

Blagoevgrad

Review prepared by:

Prof. D.Sc. Vanya Spasova Georgieva